

Úrvacsorás istentisztelet – Szentháromság ünnepe után 11. vasárnap

Budapest-Fasor, 2022. augusztus 28.; MGyTK

<https://youtu.be/u5ynWh6GAuY>

A vasárnap igéje: Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad. (1Pt 5,5)

Lekció: Lk 18,9-14 A farizeus és a vámszedő

NÉMELY ELBIZAKODOTT EMBERNEK, aki igaznak tartotta magát, a többieket pedig lenézte, ezt a példázatot mondta [Jézus]: Két ember ment fel a templomba imádkozni: az egyik farizeus, a másik vámszedő. A farizeus megállt, és így imádkozott magában: Istenem, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, gonosz, parázna, vagy mint ez a vámszedő is. Böjtölök kétszer egy héten, tizedet adok mindenből, amit szerzek. A vámszedő pedig távol állva, még szemét sem akarta az égre emelni, hanem a mellét verve így szólt: Istenem, légy irgalmas nekem, bűnösnek! Mondom nektek, ez megigazulva ment haza, nem úgy, mint amaz. Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.

Textus: Jer 6,16-19 Isten hiába akarta megmenteni népét

ÍGY SZÓL AZ ÚR: Álljatok ki az utakra, és nézzetek szét, kérdezősködjetek az ősi ösvények után, melyik a jó út, és azon járjatok, akkor nyugalmat találtok lelketeknek! De ők ezt mondták: Nem megyünk! Őröket is állítottam föléjük, hogy figyeljenek a kürt szavára. De ők ezt mondták: Nem figyelünk! Ezért halljátok, ti, népek, és tudjátok meg, akik egybegyűltetek, hogy milyen sors vár rájuk! Halld meg, te, föld! Íme, veszedelmet hozok erre a népre: saját gondolataik gyümölcsét, mert nem figyeltek beszédemre, és tanításomat megvetették.

Kedves Gyülekezet!

SZABÁLYOK ÉS HATÁROK, korlátok nélkül összeomlik az életünk. Óvodában, iskolában, otthon, munkahelyen – mindenhol. Gyermekkorunktól tudjuk és tapasztaljuk ezt. Már a legkisebbek is elveszettek és elbizonytalanodottnak érzik magukat viszonyítási pontok, értékrend és szabályrendszer nélkül. Az az egyszerű szabály például, hogy a játszótér kerítésén belül szabadon futkározhatnak, de ki, a kapun túl nem mehetnek, szülők és gyerekek számára is tiszta helyzetet és biztonságot teremt. A felnőttek intellemeivel szembeni dac, lázadás és határfeszegetés hátterében is sokszor az húzódik meg, hogy a gyerek, a kamasz ezek által is kipuhatólja, kiharcolja magának a határok és a szabályok biztosította kapaszkodókat. Mert tudni akarja, meddig mehet el.

A szokások, szabályok és határok persze kultúránként és azonos kultúrán belül, családonként is igen különbözőek lehetnek. Itt egy tálból esznek, ott pálcikával, amott késsel-villával. Kínai barátainknál pálcával eszünk, ők nálunk késsel és villával – illetve ahogy épp jól esik. Ez változhat, ebben rugalmasak vagyunk. Az étkezések előtti kézmosás viszont már egy olyan, mindenhol kötelezően érvényes higiéniai szabály, melyet egyértelműen közölni és hangsúlyozni kell, mert ahhoz mindenkinek, már a kisgyerekeknek is tartania kell magát.

A gyermeklélektan a szülők nevelési magatartását egy érzelmi és egy kontroll dimenzióban model-

lezi. Az érzelmi dimenzió a szülők meleg és hideg attitűdjére, szeretetük hőfokára utal. A kontroll dimenzió a gyerek számára felállított rendszabályok számára és azok milyenségére utal. Arra, hogy a szülő mennyire fékezi gyermeke viselkedését, mennyire szorítja korlátok közé szabadságát. E modellből aztán kirajzolódik négyféle nevelési stílus: a tekintélyelvű, az engedékeny a mérvadó és az elhanyagoló szülők csoportjai.

A TEKINTÉLYELVŰ SZÜLŐ a saját abszolút standardjai alapján alakítja, kontrollálja és értékeli gyermeke viselkedését, és nem igazán veszi figyelembe gyermeke igényeit. Magasak az elvárásai és nehezen tolerálja a nem megfelelő viselkedést. Engedelmességet követel és elvárja a tekintélytiszteletet. Nem fordít figyelmet arra, hogy a gyerek megértse a szabályok értelmét. Érzékenysége, válaszkészsége a gyermekei igényeire alacsony.

AZ ENGEDÉKENY SZÜLŐ hozzáállása meleg és elfogadó. Gyermekeinek nagyobb autonómiát biztosít, viselkedését kevésbé kontrollálja. Elvárásai alacsonyak, a büntetést, ha lehet, elkerüli. A viselkedést kevésbé alakítja és kontrollálja, a nem megfelelő viselkedést jól tolerálja, a gyerek vágyaival, viselkedésével és impulzusaival szemben elfogadó. Gyermeke fejlődése iránti érdeklődése alacsony.

A MÉRVADÓ SZÜLŐ nevelését az jellemzi, hogy a szülőnek és a gyermeknek egyaránt vannak jogai és kötelességei. A gyermekkel szembeni magas elvárásokhoz meleg, támogató hozzáállás párosul. A

mérvadó, autoritativ szülő bátorítja és segíti gyermeke önállósodási és függetlenségi törekvéseit, ugyanakkor a normák elsajátítására és betartására is neve-
li őt. Irányítja és kontrollálja gyermeke viselkedését, mert felelősségteljes és elkötelezett a gyermeke visel-
kedése iránt – ezzel együtt viszont gyermeke igénye-
ire is nagyon figyel és sokat beszélget vele.

AZ ELHANYAGOLÓ SZÜLŐ nem támaszt követelmé-
nyeket, nem figyel gyermeke igényeire, saját maga és
saját problémái miatt elhanyagolja gyermekét, szülői
feladatait.

Jó és tökéletes nevelési stílusokról alkotott tipoló-
gia persze nincs. Ezt a modellt is korrigálták és fino-
mították később a kulturális és a szocializációs kon-
textus, a családok szocioökonómiai státusza alapján.
Az viszont jól leszűrhető belőle, hogy a gyermek sze-
mélyiségére a legjobb hatással a mérvadó kategóriá-
hoz tartozó szülők vannak. Az ő gyerekeik barátság-
osak, együttműködőek, önállóak, hamar megtalálják
magukat, jó önkontrollal rendelkeznek, önérvényesí-
tőek, erős a teljesítménymotivációjuk. A serdülőkort
is az ő gyermekeik, a tekintélyüket megőrizni képes,
a meleg, támogató, ugyanakkor elveikben és elvárá-
saikban következetes szülők gyermekei vészelik át
legkönnyebben. A túlságosan korlátozó vagy indo-
kolatlanul engedékeny szülők gyermekeinek sokkal
erősebb érzelmi hullámvasutazást kell átélniük, hi-
szen ha a szülő a már kamaszodó gyermekével szem-
ben sem hajlandó engedni a túl szigorú vagy értel-
metlen szabályain, akkor azzal gyermekéből nyíltan
lázadó, provokatív viselkedést fog kiváltani. (Koltói
Lilla: Pedagógiai pszichológia jegyzet óvodapeda-
gógusoknak, Szegedi Tudományegyetem, 2013.; Vaj-
da Zsuzsanna: A gyermek pszichológiai fejlődése,
Helikon, Budapest, 2004.)

E szülői nevelési mintázat, a nyári szünet vé-
gén, az új tanítási év küszöbén, segít minket 1) an-
nak újbóli megvizsgálásában, hogy gyerekként mi
vett minket körül, abban, hogy 2) mi milyen szü-
lők vagyunk, és 3) a hitünk szempontjából is fon-
tos. Hiszen Isten magáról is sokszor így, minket
nevelő-terelő szülőként, mennyei Atyánkként beszél.
A népét és minket hozzá fűző viszonyról is szülő-
gyermek kapcsolatként beszél. Képmását hordozó,
istenarcú alkotásaiként, egyenként számon tartott,
néven nevezett, drága gyermekeiként tekint ránk.

Ha gondolati játékból a fenti négy kategória kö-
zül ki kellene egyet emelni azzal kapcsolatban, hogy
milyen Atya ő és milyen az ő Atyai hozzánk állása,
akkor az egyértelműen a mérvadó, autoritativ lenne.
Neki is, nekünk is vannak jogaink és kötelességeink.
Neki az, hogy beteljesíti ígéreteit, tartja magát a min-
ket már a keresztségünkben eljegyző szövetségéhez,
gondja van ránk, befejezi bennünk végzett jó munká-
ját. Tőlünk csak azt várja, hogy figyeljünk és hallgas-
sunk rá. Hogy az általa kitalált jó játékszabályokat

betartva éljük-játszuk életünket, a szerinte jónak tar-
tott úton-mederben. A viselkedésünket is felelősség-
teljesen, elkötelezetten irányítja és kontrollálja. Ezzel
együtt viszont az igényeinkre is nagyon figyel. Sok-
féleképpen szól és beszél hozzánk – és boldog, ha ez
kölcsönös, ha a kapcsolatunk vele egyre szorosabb.
A törvényeiben és rendelkezéseiben, a Jézus által ki-
nyilatkoztatott tanításaiban megfogalmazott magas
elvárásaihoz meleg és támogató hozzáállása párosul.
Bátorítja és segíti önállósodási és függetlenségi törek-
véseinket, ugyanakkor az ő tökéletes, jó és minket vé-
dő korlátainak a tiszteletben tartására is nevel. Hogy
hitünkben és életünkben mi mind érett, józan, felelős
nagyságokra jussunk.

Ebben a Jeremiás próféta könyvéből mára szá-
munkra kijelölt szakaszban Isten népe mintha a ka-
maszkor legvadabb lázadásnak a jeleit mutatná. Az
egész Jeremiás könyv ennek a hite és élete jó med-
réről kilépett, áradásával mindent sodró és pusztító
Isten ellenes lázadásnak a leírása. Isten kérleli népét:
*Álljatok ki az utakra, és nézzetek szét, kérdezősködjetek az
ősi ösvények után, melyik a jó út, és azon járjatok, akkor
nyugalmat találtok lelketeknek! ... De ők újra és újra ezt
mondták: Nem megyünk! Nem figyelünk!* Szinte hall-
juk a dacos dobantásaikat. Csoda-e, ha ezek után
a köztudottan türelmes, sőt, kötélidegzetű Istennél
„elszakad a cérna”, ha megvillantja atyai szigorát és
vadakat beszél azért, hogy újra csend, rend és béke
legyen?!

Ilyen határfeszegető, Isten-ellenes lázadáshullá-
mok vonulnak végig a mi hitéletünkben is. Mennyi-
szer! Saját utakon járunk. Járt helyett járatlan és ve-
szélyes utakon. Mi mondjuk meg mi kell, mi jó ne-
künk. Isten pedig fájó szívvel engedi és nézi, ahogy
elszenvedjük önfejű tetteink, gonoszságunk, bűne-
ink következményeit. Hiszen maximálisan tisztelet-
ben tartja a szabad döntéshez és akarathoz, a külön
utak választásához való jogunkat. Ezért engedte út-
jára a példázatbéli apa tékozló gyermekét – viszont
visszavárta „amint volt, sok bűn alatt”! Ezért ment
tova a gazdag ifjú Jézussal való találkozása után. Jé-
zus nem tartotta vissza őt – ki tudja, talán gondolko-
dott és újra megkereste Jézust.

A megállás, az elvétett utakról való hátraarc bá-
torsága, a bűnbánat alázata, a megtérés, az Isten-
hez való visszatérés, az újat kezdés, a jó útra térés,
a mennyei Atya szavára, intéseire és tanácsaira fi-
gyelés lehetősége azonban ma is adott, mindnyájunk
számára. Isten megbocsátó irgalmának és szereteté-
nek köszönhetően. Szelíd hívó hangján ma is kérlel
minket: *Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfárad-
tatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok
nektek.* (Mt 11,28) Mert ő jó szülőként azt akarja,
hogy ölelésében, közelsége biztos rejtekében bizton-
ságban, harmóniában és békében éljünk – Vele, ma-
gunkkal, emberekkel, az egész teremtetett világgal.

Imádkozzunk – Lackfi János szavaival! (Jóéjtpuszi)

Olyan lettem, mint az ember,
aki elmozdítja a határköveket.
Minden áldott nap kicsit odébb tolom.
Aztán ha jobb karban vagyok,
szépen vissza. Ide-oda. Tili-toli.
Ma nincs kedvem betartani ezt meg azt.
Holnap talán lesz.

...

Add, Uram, hogy ne gépies
szigorúságból ragaszkodjam
törvényedhez, hanem azért,
mert benne lenni jó.
Benne lubickolni jó.
A játék jó.
A szabályok teszik játékká.
Add, hogy a vonalon belül trükközzek,
ne csalni próbáljak!
Ne feszítsem a húrt!
Ne azt nézzem, mi az,
ami még szűken belefér!
Jókedvvel, örömmel, lélekkel.
Játszani a te fontos és izgalmas játékodat
határaidon belül!
Mert a határokon békét te teremtesz. [Ámen.]

Ének: 408,4

Mint a madár odvába száll, És megpihen kis fészkén, Mert vihartól és záportól Ott maradhat csak békén:
Jó Istenem, így nekem is Te légy az én oltalmam, Bűnbocsátó kegyelmedben Leljem meg én nyugalmam!